PRINCIPII ŞI TEHNICI DE ADAPTARE A CONŢINUTURILOR INFORMATIVE: ŞTIRI EXPLICATE PE ÎNŢELESUL COPIILOR

Cristina SÎRBU,

studentă, anul III, Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării, USM

CZU: 070:659.3-053.2 E-mail :j221sirbucristina@gmail.com

Publicul instituțiilor media este alcătuit nu doar de adulți, dar și de copii. Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, adoptată în 1989, stipulează că se consideră copil „orice ființă umană sub vârsta de 18 ani, exceptând cazurile în care legea aplicabilă copilului stabileşte limita majoratului sub această vârstă" [4]. Astfel, conținuturile informative destinate copiilor, precum emisiunile, buletinele de știri și materialele educative, formează un segment distinct al producției jurnalistice. În acest sens, jurnalismul pentru copii presupune nu doar adaptarea limbajului, ci și o responsabilitate crescută în selecția și prezentarea informațiilor.

În prezent, în Republica Moldova, copiii reprezintă aproximativ 21% din totalul populației [6]. Deși nu accesează în mod direct sursele de informare, aceştia sunt frecvent expuși indirect la conținuturi mediatice. Acest fenomen are loc, de exemplu, atunci când părinții sau bunicii urmăresc programe de televiziune ori ascultă radioul, dar și atunci când copiii navighează pe internet fără supraveghere. Auzind știri negative, pe care copilul nu le înțelege în majoritatea cazurilor, din cauza limbajului complicat, începe să se sperie. Știrile pentru copii reprezintă o formă distinctă de jurnalism ce presupune un proces de adaptare și explicare a informațiilor pe înțelesul copiilor. Pe baza sondajului realizat în cadrul acestei lucrări [7] și în urma analizei răspunsurilor oferite de copii la întrebarea „Ce este o știre?", a fost formulată o definiție adaptată nivelului lor de înțelegere: „Știrea este o informație nouă și importantă, care ne povestește despre ce se întâmplă în lume".

În cercetarea sa, Mariana Batog menționează ideea psihologului român Diana Stănculeanu ce afirmă „expunerea la surse mediatice majore a copiilor cu reflectarea diverselor evenimente sociale stresante, crize sociale, situații de violență, dezastre, calamități, epidemii, catastrofe, acțiuni militare și alte evenimente adverse, trezesc la copii stări de stres acut, anxietate, iritabilitate, insomnie, agitație, comportamente de agățare tipice copiilor ce trec prin situații de stres, care se observa mai puțin la copii ce nu sunt supuși zilnic expunerii mediatice majore" [1, p. 435].

Analizând site-ul de știri pentru și despre copiii părințișipitici.ro, am găsit o știre publicată la data de 16 ianuarie 2025 cu titlul „*Care este vârsta la care copiii se pot uita la știri, potrivit specialiștilor*". Articolul subliniază ideea că părinții ar trebui să

ținând cont de vârsta emoțională a copilului și de comportamentul acestuia. „De obicei, copiii sub 8 ani nu sunt pregătiți să proceseze informații complexe sau imagini violente. Ei pot interpreta greșit știrile, ceea ce le poate provoca anxietate sau teamă” [2]. Potrivit știrii publicate, specialiștii subliniază importanța adaptării consumului de știri la etapa de dezvoltare a copilului, recomandând introducerea treptată a acestui tip de conținut începând cu vârsta de aproximativ opt-zece ani. „Copiii sunt definiți ca grup țintă pentru știri atunci când ating vârsta de aproximativ opt ani. Pe baza perspectivelor din psihologia dezvoltării, copiii de această vârstă sunt din ce în ce mai capabili să distingă între fantezie și realitate” [3].

Singura platformă multimedia din Republica Moldova care creează știri radiofonice pentru copii este Zuper.md. În perioada septembrie 2024 - ianuarie 2025, pe site-ul Zuper.md dar și la Radio Moldova au fost difuzate 20 buletine de știri realizate de autoarea tezei în colaborare cu editorul Grigore Cojocaru [5]. Din cele 20 de buletine de știri, am analizat 10, ceea ce mi-a permis să identific următoarele tehnici și principii în redactarea știrilor pentru copii:

1. Principiul creării de imagini vizuale:
    - *Tehnica comparațiilor:* Pentru a face un concept mai ușor de înțeles, creăm imagini vizuale simple. De exemplu, noțiunea de „Guvern” poate fi explicată astfel: „Guvernul este ca un copac cu multe ramuri, iar fiecare ramură este un minister” [5]. Apoi, pentru ca funcțiile ministerelor să fie clare, se fac asocieri cu elemente cunoscute copilului: Ministerul Sănătății se ocupă de spitale, Ministerul Educației - de școli, și așa mai departe.
2. Principiul explicării în lanț:
    - *Tehnica formulării întrebărilor succesive:* Explicarea termenilor sau noțiunilor complexe printr-o serie de întrebări, de exemplu, „Ce este un vaccin? De ce avem nevoie de acesta? De ce este important?” Aceste întrebări ajută copilul să înțeleagă pas cu pas subiectul.
3. Principiul structurii cauză-efect-soluție
    - Fiecare știre trebuie să aibă o structură clară: problema (cauza), impactul acesteia (efectul) și o posibilă soluție. De exemplu, în cazul unei epidemii, după descrierea cazurilor de îmbolnăvire, trebuie prezentate măsurile preventive.
4. Principiul promovării unei prezentări pozitive a realității
    - *Tehnica evitării panicii:* Chiar și atunci când sunt abordate subiecte serioase sau periculoase, știrile trebuie să fie prezentate într-o manieră pozitivă și fără dramă. Accentul este pus pe comportamente de protecție, nu pe inducerea fricii.
    - *Tehnica focalizării pe soluții:* În loc de a detalia pericolele, sunt promovate soluțiile și comportamentele care ajută la prevenirea acestora.
5. Principiul structurării informației de la general la detaliu
    - Prezentarea informației principale chiar de la început, urmată de explicații care dezvoltă și clarifică subiectul.

O tehnică pentru „împachetarea” ştirilor negative este transformarea acestora în poveşti, folosind metafore din lumea animalelor sau elemente de joc. De exemplu, lupul poate fi prezentat ca un polițist, leul - rege, iar iepurele poate avea o altă funcție. Acest tip de codificare nu doar că protejează, dar și educă, stimulând dezvoltarea empatiei, creativității și capacității de interpretare a realității. Fiecare poveste trebuie să aibă în spate o problemă, un punct culminant și o soluție.

Referințe:

• *Contribuții în materialele conferințelor și altor manifestări științifice în limba română:*

1. BATOG, M. 2020. *Dilemele psihologice în contextul provocărilor mediului online.* În: *Inovații pedagogice în sfera digitală, Chișinău, 27 noiembrie 2020.* Chișinău: Policolor, pp. 435-438. ISBN 978-9975-3405-1-9. [citat: 21.02.2025]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/435-438_6.pdf

• *Materiale din presă:*

2. *Care este vârsta la care copiii se pot uita la știri, potrivit specialiștilor.* Părințișipitici.ro, 16 ianuarie 2025. [citat: 21.02.2025]. Disponibil: https://www.parintisipitici.ro/care-este-varsta-la-care-copiii-se-pot-uita-la-stiri-potrivit-specialistilor_7633.html

• *Surse electronice în limba engleză:*

3. *Children's cognitive responses to constructive television news.* Dohmen R., Kleemans M., Buijzen M., et al., 30 mai 2018. [citat: 21.02.2025]. Disponibil: https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1464884918770540

• *Acte legislative și normative:*

4. *Convenția cu privire la Drepturile Copilului.* UNICEF, 20 noiembrie 1989. [citat: 13.04.2025] Disponibil: https://www.unicef.org/moldova/media/1401/file/Conventia-cu-privire-la-drepturile-copilului.pdf

• *Surse electronice în limba română:*

5. *Zuper Ştirile Săptămânii* [citat: 16.04.25]. Disponibil: https://zuper.md/listen/zuper-%C8%99tiri/saptamana-17-feb-25-23-feb-25/981?autoplay=true

• *Studii și rapoarte:*

6. *Situația copiilor în Moldova în anul 2023.* Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, 2023. [citat: 27.04.2025]. Disponibil: https://statistica.gov.md/files/files/publicatii_electronice/Copiii_Moldovei/Infografice/2024/Demografia.pdf
7. *Sondaj: Ce cred copiii despre știrile Zuper?* Disponibil: https://docs.google.com/forms/d/1OLGpkBZ09qCL4C2Wmp94sMGfPZB10hTiXlGmitNGDwY/edit#responses

Recomandat
***Ana SÎRBU**, asistent univ.*